

6. Principles, limits, grounds for restricting human rights and freedoms under Russian law and international law. Materials of the «round table» of the journal «The State and Law» (1998) // State and Law, 7, 12–17.

7. Makovetskaya M.G. (2012) The concept of legal restrictions and human freedoms // *Bulletin of Nizhny Novgorod University imeni N.I. Lobachevsky*, 6 (1), 233–237. (in Rus).

8. Tarasov A.V. (2006) Restrictions of constitutional human rights and freedoms in the conditions of special legal regimes in the Russian Federation // *Diss. jurid. Sciences*, 224. (in Rus).

9. Kamyshansky V.V. (2000) Limits and limitations of ownership. *Volgogr. acad. Ministry of Internal Affairs of Russia*, 224. (in Rus).

10. Borisov V.V. (1977) The legal order of developed socialism: Questions of theory. 408. (in Rus).

11. Ozhegov S.I. (1975) Dictionary of the Russian language, 767. (in Rus).

12. Chetverikov V.S. (2004) Administrative law. Series «Higher education». 512. (in Rus).

13. Kolpakov V.K., & Kuzmenko O.V. (2003) Administrative right of the Ukraine. 544. (in Ukr).

14. Matuzova N.I., & Malko A.V. (2001) The theory of state and law. 776. (in Rus).

15. Matuzov N.I., & Malko A.V. (2004) Theory of state and law. 245 p. (in Rus).

УДК 336.711(477):351.72

Н. А. Фукс*,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВЧИХ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ

У статті обґрунтовано необхідність встановлення законодавчих обмежень щодо діяльності банків. Доведено важливість їх систе-

* Fuks N.A., Candidate of Economics (PhD), Associate Professor (Docent), Associate Professor of the Financial Law Department in Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
FORMATION OF LEGISLATIVE RESTRICTIONS SYSTEM ON BANKING ACTIVITY IN UKRAINE

матизації в Законі України «Про банки і банківську діяльність», який виступає базовим спеціальним законом, та уточнення обмежень щодо діяльності окремих видів банків, зокрема, спеціалізованих та системно важливих.

Ключові слова: банк, банківська система, спеціалізовані банки, банківська діяльність, Закон України «Про банки і банківську діяльність».

В статті обґрунтована необхідність установлення законодавчих обмежень касательно деятельности банков. Доказана важность их систематизации в Законе Украины «О банках и банковской деятельности», являющемся базовым специальным законом, и уточнения ограничений относительно деятельности отдельных видов банков, в частности, специализированных и системно важных.

Ключевые слова: банк, банковская система, специализированные банки, банковская деятельность, Закон Украины «О банках и банковской деятельности».

The need in establishing of legislation restrictions on banking activity is justified in this article. The importance of their arrangement in the Law of Ukraine «On Banks and Banking», acting as the basic special law, and specification of restrictions on individual bank types, particularly specialized and systematically important ones, is proved.

Key words: bank, banking system, specialized banks, banking activity, Law of Ukraine «On Banks and Banking».

Постановка проблеми. Банки як суб'єкти господарювання здійснюють фінансове посередництво – залучення і перерозподіл тимчасово вільних фінансових ресурсів, які належать фізичним та юридичним особам (вкладникам та іншим кредиторам), що, своєю чергою, обумовлює особливості правового регулювання їх діяльності. В контексті цього актуалізуються питання формування системи законодавчих обмежень щодо діяльності банків та оцінки їх здатності забезпечити стабільний поступальний розвиток національної банківської системи в умовах перманентних кризових явищ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правові та економічні аспекти діяльності банків, проблеми функціонування вітчизняної банківської системи активно вивчаються вітчизняними науковцями – і юристами, і економістами. Серед них, зокрема, відмітимо Є. О. Алісова, О. І. Барановського, О. В. Васюренко, Л. К. Воронову, О. В. Дзюблюка, І. Б. Заверуху, І. Б. Івасіва, Є. В. Карманова, В. В. Коваленко, А. Т. Ковальчука, О. А. Костюченка, Т. А. Латковську, Б. Л. Луціва, І. О. Лютого, А. М. Мороза,

О. П. Орлюк, Л. О. Примостку, М. І. Савлука, Т. С. Смовженко, С. А. Циганова, Н. М. Шелудько та ін. Проте, незважаючи на широкий інтерес до проблем фінансового посередництва, здійснюваного банками, що нині переважно пояснюється перебуванням банківської системи України в стані глибокої кризи, на наш погляд, не отримали достатньої уваги питання формування системи законодавчих обмежень щодо діяльності банків та її подальшої модернізації.

Постановка завдання. Метою цієї статті є аналіз банківського законодавства в частині встановлення обмежень щодо діяльності банків, систематизація діючих на сьогодні обмежень та оцінка їх здатності забезпечити у перспективі стабільний розвиток вітчизняної банківської системи.

Основні результати дослідження. Національна банківська система впродовж 2014–2017 рр. переживає безпрецедентні трансформаційні процеси, внаслідок чого чисельність банків катастрофічно зменшилася більше, ніж удвічі. Так, за даними Національного банку України, станом на 01.01.2014 р. у банківській системі України налічувалося 180 банків, на 01.01.2015 р. – 163, на 01.01.2016 р. – 117, на 01.01.2017 р. – 96 банків, а вже на 01.09.2017 р. – 88 [1]. Отже, нинішня банківська криза за масштабом поширення є системною, зважаючи на перехід з масованої у відкриту форму прояву за кількістю визнаних неплатоспроможними банків (51 % від загальної чисельності банків станом на 01.01.2014 р.) і досягнення критичного рівня за такими негативними характеристиками, як невиконання банками своїх зобов'язань перед клієнтами й масове вилучення вкладниками з банків своїх коштів.

У контексті зазначеного зауважимо, що банківська система України перебуває у стані перманентного реформування протягом останнього десятиліття, тобто з часу попередньої банківської кризи 2008–2009 рр., настання якої, як справедливо зазначає А. Т. Ковальчук, хоча й нібито спровоковано зовнішніми чинниками, насправді стало закономірним наслідком хибної фінансової політики всередині держави, недостатнього рівня розвитку фінансово-правового регулювання [2, с. 93]. Як не дивно, результатом цієї зтяжної реформи стало масове банкрутство банків, незважаючи на вжиття державою в особі уповноваженого органу – Національного банку України низки нормативно-правових і контрольно-управлінських заходів, спрямованих на формування сис-

теми обмежувальних параметрів для діяльності банків задля забезпечення їх платоспроможності. Все це свідчить, на наш погляд, про неефективність, по-перше, банківського законодавства в частині встановлення обмежень щодо діяльності банків, а по-друге, діяльності Національного банку України, який відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III здійснює державне регулювання ринку банківських послуг і діяльності з переказу коштів.

Висловлена теза, вважаємо, підтверджується положеннями Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року, затвердженої Постановою Правління Національного банку України від 18 червня 2015 р. № 391, в якій наведено низку чинників, що перешкоджають подальшому розвитку фінансового сектору, зокрема, й банківської системи, що виникли, з нашого погляду, внаслідок відсутності системності у законодавчому регулюванні діяльності банків. Серед них, у першу чергу, привертають увагу: 1) наявність фінансових установ, які не виконують і не мають на меті виконання функцій фінансового посередника, що створює системні ризики для банківської системи; 2) низький рівень стандартів управління платоспроможністю та ліквідністю банків; 3) велика частка кредитів, виданих банками пов'язаним особам; 4) недостатні розміри власного та регулятивного капіталів банків; 5) висока концентрація активів системно важливими банками. Спираючись на Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року, можемо стверджувати, що масове перетворення банків на неплатоспроможні установи пояснюється здебільшого дискретним і непропорційним розвитком, фрагментарністю і низькою капіталізацією банківської системи впродовж 2009–2014 рр., що загалом вказує на низьку ефективність банківського нагляду, а, отже, свідоме потурання зазначеним негативним тенденціям.

Нинішній стан вітчизняної банківської системи спричинений сучасною фінансово-економічною кризою на тлі проблем, які залишилися від попередньої фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр., зокрема, мова йде про значні обсяги проблемних активів банків і низьку капіталізацію банківської системи. Проте, в першу чергу, на наш погляд, банківська криза була запрограмована уповільненим формуванням системи законодавчих обмежень щодо діяльності банків, що призвело до її невідповідності

економіці, яка розвивається в умовах перманентних кризових явищ. Унаслідок цього система законодавчих обмежень щодо діяльності банків тривалий час не виконувала в повній мірі свою основну функцію – превентивну. Загалом, слід відмітити, що внесення суттєвих змін до спеціального банківського законодавства в Україні переважно відбувається у відповідь на кризові явища, що вже розвиваються, а не на випередження їх появи, що є однією з особливостей розвитку банківського законодавства, в тому числі стосовно встановлення обмежень щодо діяльності банків, що врешті-решт призвело до чергової дестабілізації банківської системи [3, с. 82–84].

Зазначимо, що базові обмеження щодо діяльності банків були встановлені ще Законом України «Про банки і банківську діяльність» від 20 березня 1991 р. № 872-ХІІ (ч. 4 ст. 3) [4], від початку формування спеціального банківського законодавства, і згодом зазнали змін у Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-ІІІ (ст. 48) [5] з урахуванням чинної редакції даного закону зі змінами на підставі Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» від 16 липня 2015 р. № 629-VІІІ і «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам через систему гарантування вкладів фізичних осіб шкоди, завданої зловживаннями у сфері банківських та інших фінансових послуг» від 15 листопада 2016 р. № 1736-VІІІ. Трансформацію базових законодавчих обмежень щодо діяльності банків впродовж 1991–2016 рр. представлено в табл. 1.

Як показує аналіз ст. 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-ІІІ у чинній редакції, серед наведених у ній базових законодавчих обмежень щодо діяльності банків наявні:

- 1) заборони загального змісту, які стосуються усіх банків як елементів національної банківської системи;
- 2) заборони, спрямовані на окремі види банків, зважаючи на те, що характер їхньої діяльності має обумовлювати особливості формування пасивів та активів, побудову балансу банку тощо.

Таблиця 1

Трансформація базових законодавчих обмежень щодо діяльності банків**

Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.1991 р. № 872-ХІІ в першій ред. (не чинний)	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.1991 р. № 872-ХІІ у ред. Декрету № 38-93 від 26.04.1993 р. (не чинний)	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-ІІІ в першій ред.	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-ІІІ у ред. Закону № 629-VIII від 16.07.2015 р.	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-ІІІ у ред. Закону № 1736-VIII від 15.11.2016 р.
Стаття 3. Банківські операції (ч. 4)		Стаття 48. Обмеження щодо діяльності банків		
<p>Банкам забороняється діяльність у сфері виробництва та торгівлі матеріальними цінностями, а також виконання операцій по страхуванню, крім страхування валютних, кредитних та процентних ризиків.</p>	<p>Комерційним банкам забороняється діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі, страхування.</p> <p>Комерційний банк може мати у власності нерухоме майно загальною вартістю не більше 10 % власного статутного фонду (це обмеження не поширюється на приміщення, в яких розміщуються підрозділи банку, що виконують операції, передбачені цією статтею).</p>	<p>Банкам забороняється діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет) та страхування, крім виконання функцій страхового посередника (1)</p> <p>Спеціалізованим банкам (за винятком ощадного) забороняється залучати вклади (депозити) від фізичних осіб в обсягах, що перевищують 5 % капіталу банку (2)</p> <p>Банк може мати у власності нерухоме майно загальною вартістю не більше 25 % капіталу банку. Це обмеження не поширюється на приміщення (майно) у випадках, передбачених цією статтею (3)</p>	<p>Банкам забороняється здійснювати ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.</p> <p>Перелік ознак, наявність яких є підставою для висновку НБУ про провадження банком ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, визначається нормативно-правовим актом НБУ та оприлюднюється у встановленому законом порядку.</p> <p>(1), (2), (3)</p>	<p>Банкам забороняється здійснювати ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.</p> <p>Перелік ознак, наявність яких є підставою для висновку НБУ про провадження банком ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, визначається нормативно-правовим актом НБУ та оприлюднюється у встановленому законом порядку.</p> <p>(1), (2), (3)</p> <p>Банкам забороняється здійснювати без відображення в зобов'язаннях та активах банку операції шляхом залучення коштів фізичних осіб з метою їх прямого розміщення в кредити.</p>

**Складено автором.

До перших належать заборони здійснювати банкам ризикову діяльність, яка загрожує інтересам їх вкладників та інших кредиторів; діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет), страхування, крім виконання функцій страхового посередника; мати у власності нерухоме майно загальною вартістю більше 25 % капіталу банку, що не включає приміщення, призначені для забезпечення технологічного здійснення банківських функцій, та майно, набуте банком у випадках, передбачених ст. 48 закону; здійснювати без відображення в зобов'язаннях та активах банку операції шляхом залучення коштів фізичних осіб з метою їх прямого розміщення в кредити, а до других – заборона залучати вклади (депозити) від фізичних осіб в обсягах, що перевищують 5 % капіталу банку, що стосується спеціалізованих банків, за винятком ощадних.

Однак законодавчі обмеження щодо діяльності банків встановлені не лише у ст. 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. На наш погляд, на основі аналізу Господарського кодексу України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (гл. 35) [6], Законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III [7], «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV [8], «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III законодавчі обмеження щодо діяльності банків можна систематизувати таким чином: 1) загальні обмеження, які стосуються фінансових установ загалом, у тому числі банків; 2) обмеження, встановлені власне для банків, зважаючи на специфіку їх діяльності, яка базується на виключному праві банків надавати клієнтам банківські послуги.

Так, загальні обмеження, які поширюються на фінансові установи, у тому числі на банки, встановлено в Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III. Зокрема, варто звернути увагу на: 1) обмеження щодо джерел походження коштів, за рахунок яких формується статутний (складений) капітал (ст. 9); 2) заборону вступати в договірні відносини з анонімними особами, відкривати та обслуговувати анонімні (номерні) рахунки (ст. 18); 3) заборону вступати у договірні відносини з клієнтами, щодо яких виникає сумнів, що вони ви-

ступують від власного імені (ст. 18); 4) заборону в односторонньому порядку збільшувати розмір процентної ставки або інших платежів, передбачених кредитним договором або графіком погашення боргу (ст. 6); 5) заборону залучати кошти фізичних осіб, які не є учасниками фінансової установи, із зобов'язанням їх повернення, у тому числі у вигляді позики, якщо це прямо не передбачено законом про діяльність цього виду фінансових установ (ст. 5); 6) заборону надавати фінансові кредити за рахунок залучених коштів фінансовим установам, які не є кредитними установами (ст. 5); 7) заборону вимагати дострокового погашення несплаченої частини боргу за кредитом і розривати в односторонньому порядку укладені кредитні договори у разі незгоди позичальника з пропозицією збільшити процентну ставку або інший платіж, передбачений кредитним договором або графіком погашення боргу (ст. 6).

Водночас, ст. 5 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III передбачено, що виключне право або інші обмеження щодо надання окремих фінансових послуг встановлюються законами та підзаконними нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність того чи іншого виду фінансових установ. Зважаючи на це, систематизуємо обмеження, які встановлені безпосередньо для банків спеціальним законом – Законом України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III (табл. 2) з урахуванням норм Господарського кодексу України від 16 січня 2003 р. № 436-IV, де міститься низка спільних для усіх банків обмежень, які стосуються формування та використання статутного капіталу, організаційно-правових форм банків та участі банків у банківських об'єднаннях (ст. 336), а також обмеження мінімальної величини процентної ставки за кредитами (ст. 346). Норма, аналогічна останній, до певного часу мала місце в Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III, однак на сьогодні виключена зі ст. 49 закону на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків» від 16 червня 2011 р. № 3024-VI. Хоча варто було вилучити лише друге речення ч. 6 ст. 49 закону, яким було передбачено виняток зі встановленого правила.

Таблиця 2

Систематизація законодавчих обмежень щодо діяльності банків за Законом України «Про банки і банківську діяльність»***

ОБМЕЖЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ ВЛАСНЕ ДЛЯ БАНКІВ		
спільні для усіх банків	щодо окремих видів банків	щодо окремих банківських послуг (операцій)
<ul style="list-style-type: none"> - щодо організаційно-правових форм (ст. 6); - щодо статутного капіталу (ст. 31, 32); - щодо достатності регулятивного капіталу (ст. 35); - щодо резервного фонду (ст. 36); - щодо видів діяльності (ст. 47, 48); - щодо здійснення ризикової діяльності (ст. 48); - щодо володіння нерухомим майном (ст. 48); - щодо операцій з пов'язаними особами (ст. 49, 52); - щодо встановлення процентів та комісій (ст. 53); - щодо регулювання відносин банку з клієнтом (ст. 55); - щодо ідентифікації клієнтів (ст. 64) 	<ul style="list-style-type: none"> - щодо економічних нормативів і нормативно-правового забезпечення здійснюваних окремими видами банків операцій (ст. 4); - щодо мінімальної кількості учасників місцевого кооперативного банку (ст. 8); - щодо диференційованого мінімального розміру статутного капіталу (ст. 31); - щодо вкладів (депозитів) від фізичних осіб, крім ощадних банків (ст. 48); - щодо здійснення прямих інвестицій (ст. 50) 	<ul style="list-style-type: none"> - щодо надання банками банківських та інших фінансових послуг в іноземній валюті (ст. 47); - щодо встановлення додаткових обмежень до певного виду діяльності та надання фінансових послуг (ст. 47); - щодо кредитних операцій (ст. 49, 52, 55); - щодо здійснення прямих інвестицій (ст. 50); - щодо процентної ставки за договорами банківського вкладу (ст. 55)

Таким чином, законодавчі обмеження, встановлені власне для банків, ми систематизуємо за такими групами: 1) законодавчі обмеження, що стосуються діяльності банків як виду фінансових установ; 2) законодавчі обмеження, які поширюються на певні види банків (універсальні, спеціалізовані – ощадні, інвестиційні, іпотечні, розрахункові (клірингові), банки довірчого управління, системно важливі, банки зі спеціальними функціями, на сьогодні це Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках); 3) законодавчі обмеження, що обумовлюються особливостями надання окремих банківських послуг (або здійснення певних банківських операцій).

***Складено автором.

Порядок застосування обмежень щодо діяльності банків, які визначені в законодавчих актах, деталізується на рівні підзаконних нормативно-правових актів Національного банку України. Адже відповідно до ст. 66 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III державне регулювання діяльності банків здійснюється Національним банком України, насамперед, у формі адміністративного регулювання, до якого, зокрема, належить встановлення вимог та обмежень щодо діяльності банків. Іншою формою державного регулювання діяльності банків є індикативне регулювання. Водночас, зауважимо, що обидві форми державного регулювання діяльності банків, здійснювані Національним банком України, є пов'язаними між собою, оскільки такий інструмент адміністративного регулювання, як встановлення вимог та обмежень щодо діяльності банків передбачає встановлення обов'язкових економічних нормативів, визначення норм обов'язкових резервів, встановлення норм відрахувань до резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями, що є складовими індикативного регулювання. До речі, сучасна криза призвела до появи в Законі України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV на підставі Закону України «Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків» від 28 грудня 2014 р. № 78-VIII ст. 7¹, згідно з якою центральний банк держави у разі наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи або обставин, які загрожують стабільності банківської та (або) фінансової системи, підтверджених рішенням Ради з фінансової стабільності, має право тимчасово встановлювати жорсткіші вимоги щодо застосування економічних нормативів, формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями банків, запроваджувати обмеження щодо їхньої діяльності (зокрема, в частині депозитних і валютних операцій).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи зазначене, вважаємо, що вдосконалення законодавчого регулювання діяльності банків шляхом встановлення відповідних обмежень має відбуватися з урахуванням таких пропозицій: 1) обмеження щодо діяльності банків мають бути модернізовані за змістом і систематизовані за запропонованим вище підходом у межах спеціального Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III; 2) визначені на сьогодні обмеження щодо діяльності окремих видів банків, зокрема, спеціалізованих і систем-

но важливих, за відсутності законодавчих критеріїв і підстав набуття банками статусу спеціалізованого або системно важливого, є фрагментарними, здебільшого декларативними, оскільки не мають механізму реалізації, а тому потребують уточнення та системного представлення в Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків України // База даних «Показники банківської системи» / Національний банк України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593

2. Ковальчук А. Т. Фінансове право: проблеми розвитку та застосування: монографія / А. Т. Ковальчук, А. В. Матіос; за заг. ред. Л. К. Воронової; Київський ун-т ринкових відносин. – К.: Парламентське вид-во, 2010. – 480 с.

3. Фукс Н. А. Банківська система України: правові аспекти становлення та розвитку в сучасних умовах / Н. А. Фукс // Правове регулювання економіки: зб. наук. праць / Відп. ред. О. В. Солдатенко. – 2015. – № 15. – С. 72–87.

4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 20 березня 1991 р. № 872-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/tu/872-12/ed19910320> (втратив чинність)

5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 груд. 2000 р. № 2121-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

6. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

8. Про Національний банк України: Закон України від 20 трав. 1999 р. № 679-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14/page>

References:

1. Main indicators of activity of Ukrainian banks. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (inUkr.).

2. Kovalchuk, A. T., & Matios, A. V. (2010). Finance law: problems of development and application. Kyiv (inUkr.).
3. Fuks, N. A. (2015). Banking system of Ukraine: legal aspects of formation and development in current conditions. *Zbirnyk naukovykh prats «Pravove rehulivannia ekonomiky» (Collection of scientific works «Legal regulation of economy»)*, 15, 72-87 (inUkr.).
4. Law of Ukraine «On Banks and Banking» // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukrainian Rs dated 18.06.1991 – 1991, № 25, article 281.
5. Law of Ukraine «On Banks and Banking» // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 09.02.2001 – 2001, № 5, article 30.
6. Economic Code of Ukraine // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 02.05.2003 – 2003, № 18, article 144.
7. Law of Ukraine «On financial services and state regulation of financial services markets» // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 04.01.2002 – 2002, № 1, article 1.
8. Law of Ukraine «On the National Bank of Ukraine» // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 23.07.1999 – 1999, № 29, article 238.

УДК 342.5

Б. В. Богдан^{*},
старший викладач кафедри фінансового права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПОСАДА ПОМІЧНИКА-КОНСУЛЬТАНТА В СИСТЕМІ АПАРАТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню теоретико-правових засад здійснення своїх повноважень помічником-консультантом народного депутата в Україні, правовому регулюванню його діяльності. Розглянуто актуальні зміни, яких зазнало законодавство, що визначає адміністративно-правовий статус помічника-консультанта народного депутата України.

Ключові слова: правовий статус помічника-консультанта народного депутата, функції та повноваження помічника, Апарат Верховної Ради України

^{*} Bohdan B.V., Senior Lecturer of the Financial Law Department in Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

THE POSITION OF THE ASSISTANT-CONSULTANT OF THE PEOPLE'S DEPUTY IN THE SYSTEM OF THE VERKHOVNA RADA OF UKRAINE SECRETARIAT